

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALLEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
NEW WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet-

és

Nyugat-

Kanadai Magyar Újság

EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

ALDINA
BEKEVAR
CANA
CALGARY
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LETHBRIDGE
NORRURY
OTTTHON
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOW
SZT. LASZLO
SZÉKELYFÖLD
SUDBURY
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD

VOL. VII EVFOLYAM

WINNIPEG, MANITOBA. 1930. ÁPRILIS 24. CSÜTÖRTÖK

NO. 17. SZAM

SAINT EMERY OF THE MAGYARS

NINEHUNDRETH ANNIVERSARY OF THE DEATH OF FIRST SAINT OF THE HOUSE OF ÁRPÁD

This fall the Hungarian nation is to solemnize the memory of St. Emery, by organizing great ceremonies in the Holy Year of 1930 on occasion of the ninehundredth anniversary of his death. The memory of Saint Emery who died at the age of 24 in 1081 is living ever since in the soul and heart of every Hungarian youth who chose this immaculate prince as Patron Saint. Considering the importance and high significance attributed both by Rome and the Hungarian Nation to the Jubilee of St. Emery, we wish to give a short account of his life.

Prince Emery was the son of St. Stephen, first king of Hungary who, at the beginning of the 11th century, converted the heathen Magyars to Christianity and who, for this deed, received from Pope Sylvester II. the Holy Crown of Hungary and the hereditary title of an Apostolic King, unique in the world, together with the emblem of the double Apostolic Cross. Both, King Stephen and his son Emery of Hungary, were canonized for their great merits in the year 1083, and it should be noted that they are the first persons of royal blood who were admitted to the community of Saints.

Prince Emery was born in 1007, at Esztergom where his royal parents resided at that time. To-day the place where King Stephen of Hungary and his family lived, standing high above the fortifications, is transformed into a chapel with old frescoes, representing scenes from the life of this holy family.

Most of King Stephen's children died in their earliest childhood, and only Emery and his sister Hedwig survived. Hedwig was married later on to Edmund (Ironside), King of England. Prince Emery, the only son of St. Stephen, lived at the court of his royal father, as their apparent to the throne, surrounded by the solicitude and care of his parents who, by their pure life, set an example to the royal youth.

But soon his father realized that he himself, on account of his many duties, was unable to give his son personally the education, necessary for the future ruler of the country. It was at that time that the Abbot Gellért from Venice, appeared at the court of St. Stephen whose support he craved for his Order. King Stephen became at once aware of the exceptional qualities of this Benedictine Monk and engaged him to be the tutor of Prince Emery.

Prince Emery, at the age of eighteen was admitted to take part in the affairs of the state and he accompanied his father on horse-back through out the country in order to make himself acquainted with the spirits and the need of his future subjects. In all these wanderings the prince continued to develop his pure and noble religious feeling and he never missed, even after the most strenuous day's work, to spend some hours in contemplation.

King Stephen, tired of the burden of his throne, introduced his son more and more into the wisdom of government and wrote for him his celebrated admonition, entitled "Moral doctrines of Prince Emery" which to this day, are filed as first chapter of the Hungarian Corpus Juris. This work contains advice of the highest value, instructing the young prince on the principles he should observe in his life, how he should deal with his subjects after having succeeded to the throne of his ancestors.

When Prince Emery attained his twenty-fourth year, his father made due dispositions in order to transmit to him the cares of government, by resigning his throne and having him crowned. From the fact that the marriage of his son was not blessed with children, and from many other signs, he well surmised that the young couple lived merely as brother and sister; however, he accepted the will of God and showed by this submission the exceptional greatness of his spirit.

The day of the coronation was

already fixed, and the court, as well as the people of Hungary, prepared joyously for this important event. The whole nation, nobility and people alike, worshipped the young prince who never missed an opportunity of giving proof of his kind-heartedness and his sense of justice towards his subjects. And then, at this most important moment, a tragic event cut short the splendid career of the royal prince: During a chase a wild boar, wounded by the spear of Emery, charged him and tore open one of his blood-vessels. For weeks the young prince lay in pains upon his death-bed, and it was he who, even in the most terrible moments, comforted his parents and his desperate wife, who nursed him with the utmost care, while the Hungarian people throughout the land went down on their knees, imploring the clemence of Heaven. But the Lord decided otherwise, and the soul of the noble prince ascended to Heaven, just on the day when he was going to be crowned King of the Hungarian nation.

The body of Prince Emery was buried in the church of the Holy Virgin at Székesfehérvár, his father following him a few years later, in 1033. St. Stephen never ceased to be the Patron Saint of Hungary, and his crown is, to this day, the undying symbol of the Hungarian nation and realm. Hungarian youth chose Prince Emery as their protector and model, gathering the white flag of that most chaste and immaculate prince of the dynasty of Árpád and following the example of him who died in the very blossom of his youth. And it is this young saint whom the new generation of Hungary looks up to as the pledge of a happier future of their country.

Amerika megvámolja a kanadai bört is

Washingtonból jelenti az Associated Press hírszolgálati iroda, hogy az amerikai szenátorok és képviselők között napok óta heves vita folyik a kanadai nyersárúk és iparcikkek vámjait illetően. Legújabbán már az eddig teljesen vámentes kanadai nyersbőrök után 12 és fél százalékos, a kikészített bőrök és kész cipők után pedig 20 százalékos vámost szeretnének megszavaztatni, amivel lényeges kárt okoznának Kanada 17 millió dollárú rugó bőrkivitelének.

Míg a marhatenyésztéssel foglalkozó mezőgazdasági államok a bőrök megvámolását szükségesnek találják, nem látják be, hogy miért kell a kanadai cipők után is vámost szedni. Attól félnek ugyanis, hogy ezáltal az amerikai cipőgyárak — nem tartván a kanadai versenytől — ismét emelnék a lábbeli árat. Tehát az Egyesült Államokban sem találhatók meg a kívánatos összhang az östermelők és az ipari érdekeltségek között s nem lehetetlen, hogy mindennek Kanada issza meg a levét, ha az élőállatok és vetőmagvak után még a bőröket, sőt a juharszőrpőt is megvámolják szomszédaink.

RONCSOL A NIKKELGYAR

Welland-i tudósítónk írja, hogy Demkó István honfitársunkat, aki az International Nickel Port Colborne-i óriási telepén dolgozott, zulyos szerencsétlenség érte. Munka közben ugyanis egy összezsuzta balkezének negyedik ujját a gép, hogy azonnal a welland-i kórházba kellett szállítani, ahol újat is operálták. Szerencsére a műtét jól sikerült, úgyhogy Demkó honfitárs remélhetőleg hamarosan felépül és visszakapja régi munkahelyét.

HALÁLRA GÁZOLT EGY MAGYART A TÜZOLTÓAUTÓ

Szabó Lajos welland-i tudósítónk semmit: a hatalmas alkotmány kö-jelenti, hogy Ontarió Woodstock városában rettetten szerencsétlenség történt, Kaczur Mihály magyar származású fiatal embert ugyanis elütötte a teljes sebességgel száguldo tüzoltóautó, még pedig oly szerencsétlenül, hogy azonnal kiszenvedett. Kaczur Mihály úgy látzik csak az utolsó pillanatban vette észre a tüzoltóautót, melynek vezetője már nem tehetett

RÖPIRATOKKAL VEZETIK FÉLRE A MUNKÁSSÁGOT A VÖRÖSÖK

Lapunk egy magát megnevezni nem akaró olvasója Medicine Hatról beküldte szerkesztőségünkbe annak a kommunista röpiratnak a másolatát, amellyel tüntetésre csábították az edmontoni, majd pedig a lethbridgei munkásságot. A helyesírási hibáktól hemzsegt, lehetetlen magyarsággal összetákolt röpiratból kitűnik, hogy itt csupán hangzatos szavakkal való félrevezetésről van szó. Napnál nyesebben bizonyítja ezt az körülmény is, hogy míg a röpirat angol szövegében csupán a munkanélküliség elleni felvonulást emlegetik, addig a magyar szöveg alaposan tele van túzdelve világegyetessel, osztálygyűlölettel, proletárharcokkal, no meg természetesen szociálistáknak iránti teljes nyálaló kifejezésekkel — ami egyszerűen kimutatja, hogy honnan jött pénz a röpiratok kinyomására.

Az angol szövegéből hiányzik mind az, miután akkor a hatóságok hamarosan felfogták volna a röpiratokat, sőt hűvökre tették volna dühtől tajtékzó szerzőiket is. Így azonban nem sokat törődtek a dologgal, csak a tüntetések után vonták le a következtetést a benszülőtt kanadaiak és több befolyásos angol helyről kaptunk leveleket, amelyekben a magyaroknak a tüntetéseken való állítólagos részvételét illetően kértek felvilágosítást. Mi táviratilag mentettük ki honfitársainkat, rámutatván arra, hogy az angol sajtótudósítások szerint is a vezetők egytől-egyig más nemzetiségűek voltak — a magyar ember pedig nem boldok a saját érdekeit feláldozni mások kedvéért.

NYAKÁT TÖRTE EGY MAGYAR

Halálos végű szerencsétlenség áldozata lett a Calgarytól mintegy hatvan mérföldre fekvő Acme közelében Katrusz István honfitársunk. Katrusz Kisszekeréről, Szatmár megyéből ez elhunyt évben vándorolt ki Kanadába. Azonnal munkába állott Br. Csávossy cochranai gazdaságában, ahol a juhászatban nyert alkalmazást.

Katrusz azok közé az értelmes, becsületes emberek közé tartozott, aki hozzáértésével, becsületességével, megbízhatóságával mindenkinek a szeretetét kiérdemelte és így Kanadában is megtalálta számítását. Az elmúlt ősszel felesége is megérkezett és azóta Calgaryban laktak.

A tavaszi munkák kezdetén Katrusz is kiment a vasutra dolgozni. "Katrusz bácsi" — mint ahogy az egész Calgary magyarsága ismerte — természetes ember volt, nehezebb mozgású, nem ilyen volt alkalmas a fűrészesget és elővigyázatot igénylő vasuti munkára. Mondta is neki a munkásokat beosztó Schwartz József, je-menjen, várja be a neki megfelelő járházi állást, amely rövidesen megnyílt volna számára.

Katrusz azonban nem az az ember volt. Neki a debreceni Eladó Takaréknál kamatot kellett fizetnie junlusban. Égett a talpa alatt a föld. Kiment a vasutra dolgozni.

Ma reggel hozza a hírt a távirat, hogy Katrusz István halott. Leesett a kizokoráról és nyakát törte. Szörnyet halt. Felesége éppen munkában volt. Nehezen akadt ember a calgaryi magyarság között, akinek lett volna azve közölni ezt a rettetten hírt az özvegygel, aki annyira szerette férjét.

A szerencsétlenség közelebbi részletei még ismeretlenek.

A holttestet a vasutársaság Calgaryba szállítja és ott fogják a calgaryi magyarságnak bizonyára nagy részvétel mellett elhantolni.

D.D.

NEM MAGYAR A HAMILTONI HÁROMNEJÜ

Április 10.-iki számunkban a Canadian Press nevű távirati iroda híradása nyomán megírtuk, hogy Bartkó Miklós honfitársunkat két évi börtönre ítélt a hamiltoni bíróság, miután kiderült, hogy háromnejevben élt, amennyiben Felsőmagyarországon és Pennsylvániában is egy-egy életpárja — tudniillik a hamiltonin kívül. La-punk egyik magát megnevezni nem akaró régi olvasója nagy felháborodással irt be szerkesztőségünkbe, hogy igazítsuk helyre a Canadian Press téves tudósítását, amennyiben a kérdéses magyar vonatkozású híreket is Bartkó nem magyar eredetű, és névaláírással ellátott levek-sőt mint Massaryk csehbarát ben értesítsenek bennünket min szekerének egyik zolyomgyei den jó vagy rossz hírről, hogy származású lelkes támogatója — hirszolgálatunk pontossága melnyon is messze esik a magyarált a kanadai sajtót is magyarkor nemzetségfájától!

Nagy megnyugvással vettük

LEGÚJAB HIREK

HARRY C. ELLIOTT, a torontói egyetemen nyaghatású beszédben smertette a League of Nations Society legutóbbi ülésén a magyar igazságot és közel egy órában keresztül fejtegette a kisebbségek helyzetének tartatatlanságát. Legközelebbi számunk angol rovatában közölni fogjuk elődásának hozzákn beküldött legérdekesebb fejezeit.

MAGYAR-OSZTRAK ÉS BOLGAR SZÖVETSEGRŐL szóló hírek ke-lengenek a politikai igaztatlanságtól remegő közép-európai levegőben Bethlen stván magyar miniszterelnök római látogatása alkalmából. Valójában a-onban a római tanácskozásonnak főképpen kereskedelmi és gazdasági jel-gük volt, amennyiben egy fiumel magyar-olasz tengerhajózási társaság megalakítását beszélték meg, hogy ezáltal Magyarország elszigeteltségének véget vessenek. Az olasz sajtó azonban nem mulasztotta el ezt az alkalmat sem, hogy a trianoni kényszerbéke megváltoztatását követelje.

MELEGÜK VAN AZ ANGOLOKNAK, amint azt a legutóbbi kábelék is sejtetnie engednek. Bengália fővárosában, ahol még a mult hét elején ki-üldették az ostromállapotot, a husvétig zavargások folyamán a felkelők megtámadták a laktanyákat is. A kifejldött harcban rengeteg hindu esett áldozatul, de többen estek el a karhatalom részéről is. Annie Besant, az an-gol származású ósz indiai hittérítőnő táviratilag kért az angol kormánytól ndia önkormányzatára ígéretet.

ANGLIA ÉS SZOVJETOROSZORSZÁG között ismét szent a béke és nemcsak a külképviseleteket állították fel újra, hanem Braun Saul orosz kereskedelemügyi megbízott 30 millió rubel értékű vegyszerre adott londoni cégeknek megrendelést — hitelbe. A kapitalistákkal való nagy barátkozás örmére a vörösök nem bántották a husvétkor ájtatoskodó muszáknak millióit, sőt hivatalos munkaszünetet rendeltek el husvétra és karácsonyra, valamint a Megváltó mennybemenetelének és színeváltozásának ünnepére.

ONTARIOBAN ÁTTÖRTE A GATAKAT AZ AR és több ezer akor termőföldet öntöttek el a medrűkből kilépő Nagy Tavak. Legtöbb kárt a King-ville-Leamington közötti partvidéken okozott és bár a mult év májusában volt évek óta a legveszedelmesebb árvíz évek óta, ezuttal mégis többnek mutatkozik a pénzügyi veszteség. A welland-i csatornát azonban az egyes kikötők megrongálódása ellenére mult hétfőn hivatalosan megnyitották, ugyszintén átadták a forgalomnak a Point Edward mellett felállított új szikratávíróállomást is. A Nagy Tavakon megindult hajóforgalom remélhetőleg nagyobb arányban fogja csökkenteni az általános munkanélküliséget.

LUKÁCS JÓZSEF TITOKZATOS HALÁLA ÜGYEBEN a Port Colborne-i hatóságok szigorú vizsgálatot indítottak. Megállapították ugyanis, hogy bár a hat láb átmérőjű vashengerben dolgozó szerencsétlen magyart látzat szerint villamosáram ölte meg, semmiféle égési seb nem volt a testen, amint az ilyen esetekben legtöbbször tapasztalható. Dr. Moffat a boncolás után kijelentette, hogy minden valószínűség arra vall, hogy a csőben levő párák levegőben volt szervezetére gyilkoló hatással a 220 voltos világítóáram.

MEGHALT KANADA LEGÖREGEBB SZENÁTORA, a közel 103 esz-endős Georges Desaulles, akinek otthonát mult héten tűzvész pusztította el. Az őz államférfiú szervezetét tulságosan megviselték az izgalmak és ez okozta halálát. Quebec tartomány St. Myacinthe városában ötven leszármazottja gyűlt össze a temetésre, mely alkalommal ugyanazon szilfák árnyékában helyezték nyugalomra az öreg franciát, melyeket 1848-ban maga ültetett.

177 MILLIÓ BUSHELLE KEVESEBB búzát szállított Kanada kül-földre az elmúlt nyolc hónapban, mint a mult esztendő megfelelő időszakai folyamán. A lapzártakor kiadott hivatalos jelentés ugyanis 100,012,968 bu-shele teszi a mult háromgyed év kivételét a tavalyi 277,431,298 bushellel szemben. Míg a fenti mennyiségű búzáért tavalyi \$302,277,524 volt a bevétel, azaz bushelenként átlagban \$1.09, addig az idén \$130,539,640-t könyvel-het csak el Kanada, azaz átlagban \$1.03-at bushelenként.

JUNIUS ELEJÉN LEZÁRJAK A KANADAI HATART minden szesz-szalai elől. Csakis olyan alkoholtartalmu ital kivételét fogja ezentul engedélyezni a kanadai kormány, amely nem az Egyesült Államok felé irányul. A képviselőház már elfogadta a törvényjavaslatot, melyet május 14.-én fognak beiktatni.